

TRANSPARENCY-STIFTER:

Små samfund har brug for transparens

Peter Eigen mødtes med Naalakkersuisut, da han gæstede Grønland i sidste uge. Han har kun lovord til overs for den regeringens vilje til at sætte ind på anitkorrupsionsområdet

Andreas Lindqvist
andreas@ag.gl

Det var med et budskab om at indtage civilsamfundet i kontrollen med mineindustrien, at Transparens 76-årige stifter og tidligere formand Peter Eigen i sidste uge besøgte Grønland.

Her holdt han tale på universitetet, besøgte Transparency Greenland og ikke mindst holdt han møde med fire naalakkersuisoqer inklusiv Kim Kielsen. Den ufor-melle grønlandske stil charmerede den erfarne herre, som kom derfra med en fornemmelse af at viljen til god regeringstførelse stikker dybt.

- De er så nede på jorden, ikke så bundet i protokol. Der var meget lidt »deres excellence« og den slags, som man skal igennem i resten af verden. Faktisk introducere premierministeren sig slet ikke, da han kom forbi mødet. Han kom ind i cowboybukser og ternet skjorte. Det var først da jeg bagefter hilste på ham, at jeg opdagede at det var regeringslederen. I Tyskland, når Angela Merkel

(forbundsansvar, red.) kommer ind, skal alle rejse sig og bukke, siger Peter Eigen til AG.

- Det var en utrolig oplevelse for mig, og måske også en meget væsentlig og vigtig ledelseskultur. Jeg føler de havde stor fokus og vilje - jeg kom først og fremmest for at tale om korrupsion, men de ville også høre om mineindustri og for eksempel fiskeri. Det var konkret og professionel, og mindede snarere om at mødes med aktivister end en regering, siger Peter Eigen. Den ydmyge herre, som efter interviewet med klassisk tysk lune beder denne journalist præsentere ham »mere intelligently end jeg egentlig er«, er ellers vant til at være med på de aller mest bonede gulve. Han valgte at forlade en høj post i Verdensbanken efter at han oplevede en uvilje imod at ville forholde sig til afrikansk korrupsion, og dannede i 1980'erne Transparency International, som er blevet en af de vigtigste organisationer, når det gælder god regeringsførelse.

Han er også stifter af Extractive Industries Transparency Initiative (EITI), som arbejder for transpa-

rens i mineindustrien. En af de vigtigste elementer er EITI-standard, hvor deltagende lande lever fuld åbenhed om indtægter fra råstofudvinding, så borgerne i en årlig rapportering kan følge med i hvor meget der fjernes. Denne standard har Grønland ikke implementeret.

Åbenhed styrker civilsamfundet

Peter Eigen er fortaler for en såkaldt holistisk indgangsvinkel til mineindustrien, hvor der ikke kun fokuseres på pengestrømme, men også afledte fordele og ulemper. Hjem bestemmer over den infrastruktur, der bygges til projekter? Hvilken indflydelse har industrien på andre erhverv, befolkningen og miljøet? Civilsamfundet, virksomhederne og staten skal bindes sammen i et frivilligt samarbejde om at skabe et større indblik i mineindustriens konsekvenser - rent praktisk ved at sidde i samme råd, der skal godkende afrapporteringen.

- Mange NGO'er finder standarden ret svag, fordi den bygger på frivillighed. Men jeg finder det

faktisk meget vigtigt, fordi det hen over årene har hjulpet til at skabe tillid mellem de forskellige interesser - civilsamfundet, virksomhederne og staten. Det er denne trepart, som jeg mener er ekstremt vigtig i områder hvor der er stor risiko for korrupsion. Herfra kan der bygges ovenpå, og for eksempel udvides med åbenhed om kontrakter og licensers indhold, som ofte tidligere er blevet behandlet som hemmelige og konfidentielle, siger Peter Eigen, som peger på at princippet også kan bruges i for eksempel fiskerisektoren.

Transparency-stifteren vil ikke som sådan bedømme om Grønland har god styr på gennemsig-tighed og god regeringsførelse - det overlader han til Transparencys lokale aktivister.

- Grønland skal overvinde utroligt store vanskeligheder, og her tænker jeg først og fremmest på de geografiske. Små samfund har en tendens til at give plads til mange sammensværgelser, nepotisme, gensidige tjenester og så videre. Men jeg mener faktisk, at man kan bruge vores tilgang til åbenhed endnu mere effektivt i små sam-

fund end andre steder, hvis man går ind og klart identificerer hvor der er særlige risikoområder, og så forholder sig meget konkret. For eksempel ved at vedtage, at man ikke på samme tid kan være minister og have større indtægter fra det private erhvervsliv ved siden af, siger Peter Eigen.

- Men lige nepotisme og personsammenfald er svært at komme uden om i små samfund?

- Så må man implementere særlige systemer, og helt konkret forbyde at man for eksempel kan ansætte ministres familiemedlemmer i ministerierne. Men det er selvfølgelig svært i et lille samfund hvor der er få dygtige mennesker. Selvfølgelig er dette et problemfelt i små samfund, men det kan vendes til en fordel, hvis man arbejder med det, insisterer Transparency-grundlæggeren. Inatsisartut har netop vedtaget en whistleblowerordning for Selvsyret, som dog ikke omfatter de selvstyrede selskaber eller kommunerne. Desuden er der et sæt af anitkorrupsions-kodeks på vej.